

Nr 4.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion om utredning angående yrkesundervisning och fortbildning för skogsbygdernas ungdom.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för *Motionen.* behandling hänvisad motion, nr 38, har herr *Sten* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda frågan om yrkesundervisning och fortbildning för skogsbygdernas ungdom.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från skolöverstyrelsen samt *Inhämtade yttranden.* från länsstyrelserna i Östersund, Umeå och Luleå. Skolöverstyrelsens yttrande är såsom bilaga fogat till utskottets uttåtande.

Länsstyrelsen i Östersund har överlämnat yttranden över motionen från Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt skogsvårdsstyrelsen i länet. Såsom eget yttrande har länsstyrelsen åberopat vad förvaltningsutskottet i sitt yttrande anförde.

Förvaltningsutskottet har uttalat, att redan den utredning, som föreligger angående den fasta lantbruksundervisningens ordnande, skulle genomförd än ytterligare främja de syften, som motionären gjort sig till tolk för. Det syntes förvaltningsutskottet i första hand vara lämpligt att invänta resultatet av den redan verkställda utredningen, innan ytterligare ny utredning igångsattes.

Skogsvårdsstyrelsen har under hänvisning till den föreliggande utredningen rörande den lägre lantbruksundervisningens ordnande uttalat, att tidpunkten icke nu vore lämplig för att upptaga den av motionären väckta frågan till närmare utredning, då en omorganiserad lantbruksundervisning kunde komma att medföra vittgående konsekvenser just på de områden, som i motionen berördes.

Länsstyrelsen i Umeå säger sig vilja livligt förorda, att den i motionen berörda frågan utredes, samt understryker, att behovet av åtgärder i sådan riktning är så trängande, att en utredning bör bedrivas med all möjlig skyndsamhet.

Länsstyrelsen i Luleå har överlämnat yttrande från Norrbottens läns arbetsförmedlingsanstalt, som anförde bland annat, att utvidgad yrkesundervisning och fortbildning för skogsbygdens ungdom liksom ock för ungdom överhuvudtaget syntes starkt av behovet påkallad. De grupper motionären framhållit hade i sådant avseende de minsta möjligheterna. I vad det gällde jordbruk och skogsbruk föreläge stort behov av utvidgad och förbättrad yrkesundervisning. I vad det gällde övrig fortbildning syntes det icke nödvändigt och måhända ej heller önskvärt, att densamma uppdelades efter olika grupper av medborgare. Där- emot kunde sådan uppdelning vara erforderlig i vad det gällde yrkesundervisningen, som borde äga direkt anslutning till ortens näringsliv.

För egen del har länsstyrelsen framhållit, att det på grund av den rationalisering, som skogshanteringen på senare tid undergått, nu ställdes större krav på skogsarbetarens yrkeskunnighet. Det vore givet, att utbildning i syfte att höja densamma måste anses hava fog för sig. Vad åter anginge frågan om fortbildning för ifrågavarande ungdom genom allmän medborgarundervisning synes det, då den vanliga folkskoleundervisningen stode öppen även för denna ungdom, ej finnas anledning att inrätta särskild sådan undervisning för denna grupp av samhällsmedborgare.

Utskottet. Den särskilt för skogsbygdens ungdom avsedda undervisning, som enligt motionärernas mening bör anordnas, avser dels speciell yrkesundervisning inom skogsbruket, dels undervisning inom andra yrken, dels ock en mera vidgad allmän medborgarundervisning.

Givetvis är det önskvärt, att även inom skogshanteringen en sådan yrkesutbildning kommer till stånd, som kan vara behövlig med hänsyn till yrkets natur och ungdomens möjlighet att där finna sin utkomst. Frågan härom, liksom överhuvudtaget undervisning i något speciellt yrke, utgör emellertid blott en del av frågan om yrkesutbildningen i allmänhet och synes icke böra utbrytas ur detta sammanhang. Sistnämnda fråga är, såsom känt, i olika avseenden föremål för utredning. Enligt utskottets mening bör resultatet av densamma avvaktas, innan från riksdagens sida någon åtgärd i nu berörda syfte vidtages.

Vad härefter angår frågan om beredandet åt skogsbygdens ungdom av en mera vidgad allmän medborgarundervisning, så är att märka, att ej blott denna ungdom utan även ungdom från andra glest befolkade och ur kommunikationssynpunkt sämre lottade landsändar har svårigheter att utnyttja de bildningsmöjligheter, som stå till buds. Då åtgärder för att häva dessa svårigheter i annat sammanhang från statsmakternas sida äro under övervägande, torde ett fortsatt arbete i sådan riktning även för framtiden kunna påräknas. Vid sådant förhållande lär någon riksdagens skrivelse med begäran om särskild utredning för den kategori av ungdom, som i motionen omnämnes, icke vara påkallad.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 april 1938.

På utskottets vägnar:

KARL AUG. JOHANSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *K. A. Johanson, Bodin, Härdin, Per Andersson,* Danielsson, Nils Andersson, Elon Andersson* och *Hagström*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *K. A. Johanson* och *Nils Andersson*.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Sedan *Skolöverstyrelsen* genom nådig remiss den 11 februari 1938 anbefallts avgiva yttrande över motionen nr 38 i första kammaren om utredning angående yrkesundervisning och fortbildning för skogsbygdernas ungdom, får Överstyrelsen härmed anförä följande.

Motionen synes åsyfta statsåtgärder till förmån för skogsbygdernas ungdom efter två väsentligen olika linjer. Den ena skulle gälla speciell yrkesutbildning för dem, som kunna förväntas få sin framtida verksamhet och utkomst inom skogshanteringen, medan den andra skulle avse att bereda ökad möjlighet för de övriga att erhålla sådan utbildning av praktisk eller teoretisk art, som i allmänhet är ägnad att föra ungdomen in på den ena eller andra av de levnadsbanor, som över huvud taget stå till buds. Det förstnämnda syftet bör enligt *Skolöverstyrelsens* mening icke lämpligen utbrytas ur sitt sammanhang med yrkesutbildning i allmänhet utan tillgodoses som en del av denna. Det sistnämnda åter är ett problem, som icke i minsta mån är begränsat till skogsbygdernas ungdom utan i lika hög grad gäller all den ungdom, vars föräldrar äro bosatta på sådana platser, att det möter stora eller oöverkomliga svårigheter att utnyttja de bildningsmöjligheter, som stå till buds i städer och andra tätbebyggda orter. Det må vara nog att erinra om fiskarbefolkningen i skärgårdarna och lantbefolkningen i många jordbruksbygder ävensom personalen vid åtskilliga sträckor av järnvägarna. För dylik ungdom har staten genom räntefria studielån, statsstipendier, arvsfondsstipendier o. s. v. redan i icke ringa utsträckning jämnat vägen till utbildning, och det synes sannolikt, att statsåtgärder för ifrågavarande ändamål i alltmer vidgad omfattning äro att påräkna. Överstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om riksdagens skrivelse nr 444 den 11 juni 1937, vilken föranlett Kungl. Maj:t att anbefalla *Skolöverstyrelsen* att utreda frågan om statsbidrag till bestridande av kostnaderna för lärjungars från landsbygden vistelse vid allmänna läroverk och vissa andra offentliga läroanstalter. Med denna utredning, som enligt givna direktiv skall omfatta även sådana barn, som ej hava någon utpräglad studiebegåvning, är Överstyrelsen alltjämt sysselsatt.

På grund av det anförda är *Skolöverstyrelsen* av den meningen, att ingenting står att vinna genom en utredning rörande yrkesundervisning och fortbildning speciellt för skogsbygdernas ungdom, varför Överstyrelsen för sin del icke anser sig kunna tillstyrka bifall till motionen.

Stockholm den 23 februari 1938.

För *Skolöverstyrelsens* yrkesskolavdelning

Vilh. Berglund.

Fr. Montén.

Gustaf Brunnberg.